

EAEko 2025eko Aurrekontu Orokorrak egiteko Jarraibide Ekonomikoak

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Aurkibidea

1. AURKEZPENA.....	4
2. EUSKADIREN AGERTOKI MAKROEKONOMIKOA 2024-2025ERAKO	5
2.1. Munduko eta Europako testuingurua	5
2.2. Euskal ekonomiaren egoera eta aurreikuspenak 2024an eta 2025ean	8
3. EUOPAR BATASUNAREN AURREKONTU-EGONKORTASUNAREN ESPARRU BERRIA ETA HORREK 2025EKO AURREKONTURAKO DITUEN ONDORIOAK	13
4. GOBERNU-EKINTZAREN ESTRATEGIA ETA HELBURUAK.....	16
4.1. Pertsonak politika publikoen erdigunean jartzera bideratutako jarduerak	16
4.2. Hazkunde- eta ongizate-eredua bultzatzera bideratutako jarduerak	18
4.3. Energia-erlaketako, klima-aldaketaren aurkako eta ingurumena zaintzeko prozesuak gidatzeko jarduerak	20
4.4. Bizikidetzaren eredu sendoa eta bidezkoa sustatzera bideratutako jarduerak	22
4.5. Gure autogobernu-sistema berezia sendotzeko eta sakontzeko jarduerak.....	22
5. FINANTZA PUBLIKOEN JASANGARRITASUNA.....	24
6. AURREKONTUEN JARRAIBIDEAK	26

1. AURKEZPENA

Euskal Autonomia Erkidegoko 2025eko Aurrekontu Orokorrek egiteko jarraibide ekonomikoek bat egiten dute Aurrekontu Erregimenari buruzko Legean ezarritakoarekin, eta aukera ematen dute sailek eta gastua kudeatzen duten zentroek aurrekontuak egiteko testuingurua ulertzeko eta horiei eman nahi zaien eduki ekonomikoari buruzko orientabide argiak izateko.

Aurrekontua gobernuaren politikaren ekonomia- eta finantza-isa da, eta, beraz, Gobernuaren eta jarduten duen sektore-eremuen helburuei lotuta dago nahitaez. Ikuspegi horretatik, aurrekontuak egiteko jarraibide ekonomikoak funtsezko kate-maila dira estrategia-planak-aurrekontua katean.

Beraz, jarraibideak jasotzen dituen dokumentua sei ataletan egituratzen da. Aurkezpen labur honen ondoren, bigarren atalak Euskadiren 2024-2025eko egoera makroekonomikoa aurkezten du, Espainiako eta nazioarteko ekonomietarako proposatutako agertokiekin koherentea den esparru batean. Hirugarren atalean, Europar Batasunaren aurrekontu-egonkortasunaren esparru berriak 2025eko aurrekontua egitean dituen inplikazio nagusiak errebasatzen dira, eta laugarren atalak 2025eko aurrekontuak oinarri izango dituen konpromiso eta jarduera programatikoen deskribapen zehatza ematen du. Bosgarren atalean, aurrekontu-zorroztasunari eustearen eta gobernu onerako tresnak ustiatzearen garrantziaz hausnartzen da. Azkenik, seigarren atalak aurrekontu-jarraibide teknikoak jasotzen ditu.

2. EUSKADIREN AGERTOKI MAKROEKONOMIKOA 2024-2025ERAKO

2.1. Munduko eta Europako testuingurua

Munduko ekonomia hazten ari da, Estatu Batuek gidatuta

NDFk munduko ekonomiaren hazkunderari buruz egindako aurreikuspenak egonkor mantendu dira: % 3,2 2024rako eta 2025erako. Zifra horiek ELGak aurreikusitakoaren ia berdina dira, % 3,1eko hazkundera aurreikusten baitu urte honetarako eta % 3,2koa hurrengo urterako. Serie historikoarekiko tasa altuak ez badira ere, badirudi oraingoz baztertu egiten dutela ekonomia globalaren desazelerazioa, nahiz eta hori ez den aplikagarria munduko eremu ekonomiko bakoitzean, bakoitza bere aldetik.

Ondasun eta zerbitzuen merkataritza globalaren bolumenari dagokionez, nahiz eta igurikimenez adierazten duten hobekuntza nabarmena izango dela 2023tik urte honetan, eta 2025ean etengabeko susperraldia izango dela, NDFk bere hazkunderaren aurreikuspena murrizten ari da iazko urriko txostenetik. Zehazki, merkataritza globalaren bolumenean espero den hazkundera bost hamarren txikiagoa da ordutik, eta behar baino handiena ekonomia aurreratuen inportazioen datuan gertatu da. Errusiak Ukraina inbaditu ondoren, fluxu komertzialak bloketan zaitu izanari egozten dio organismoak, batez ere sektore estrategikoetan, ezarritako zigorrez gain. ELGak ere espero du merkataritza globalak 2024an gora egitea, 2023ko hazkunde txikiaren ondoren, nahiz eta merkataritzaren hazkunde-ratioa produkzioaren hazkundearekiko 2011-2019 aldiko zifren azpitik egongo litzatekeen ELGA osatzen duten herrialde guztietan.

Duela zenbait hilabete ziurgabetasun handia zegoen Amerikako Estatu Batuetako (AEBko) ekonomiaren bilakaerari buruz, baina gaur egun zalantza gutxi dago AEBko ekonomiak gidatuko ote duen ekonomia aurreratu handien hazkundera 2024an. ELGA (% 2,6) eta NDF (% 2,7) bat datoz aurreikuspenak igotzean, baina % 2tik behera mantentzen dituzte 2025erako. Nabarmendu behar da lehen hiru hilabetezko inflazio-datuek sortu zituzten zalantzek berretsi dutela desinflazio-bidea ez dela aurreikusitako erritmoan gertatzen ari, eta, ondorioz, Erreserba Federala ez dela izan interes-tasen jaitsieraren errondari ekin dion banku zentrala. Duela hilabete batzuk urtea amaitu aurretik 0,75 punturainoko tasa-murrizketak egitea aurreikusten bazen, gaur egun analistek eta Erreserba Federaleko batzordekideek berek ez dute oinarritzko 25-50 puntuak gaintzearen alde egiten. Horrela, 2024ko NDFren inflazioaren aurreikuspena erreferentziatzat hartuta (% 2,9), Estatu Batuetako interes-tasa erreala % 2-% 2,5 inguruan kokatuko dira, aurreko urtean baino % 1 gehiago, gutxi gorabehera.

Defizit fiskal handiak eta zor publiko gero eta handiagoak eta interes-tasen jaitsiera atzeratuko duen inflazioaren iraunkortasunak 2025ean ekonomia amerikarra erlatiboki hoztuko denaren erakusleak dira.

EKONOMIA AURREIKUSPENAK

Urte arteko aldakuntza tasak

	BPG			Kontsumoko prezioak		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Munduko ekonomia	2,7	2,5	2,6	5,6	4,1	2,9
AEB	2,5	2,3	1,7	4,1	3,2	2,4
Kanada	1,2	1,0	1,8	3,9	2,5	2,1
Japonia	1,9	0,3	1,2	3,3	2,6	2,0
Eurogunea	0,5	0,7	1,4	5,4	2,4	2,0
Europar Batasuna	0,6	1,0	1,6	7,2	2,6	2,1
Alemania	-0,2	0,2	1,2	5,9	2,4	2,0
Espainia	2,5	2,1	1,9	3,5	3,1	2,1
Frantzia	1,1	0,9	1,2	4,9	2,5	1,9
Herbehereak	0,1	0,5	1,4	3,8	2,8	2,2
Italia	0,9	0,8	1,0	5,7	1,4	1,8
Erresuma Batua	0,1	0,6	1,1	7,3	2,6	2,3
Asia Pazifikoa	4,3	3,9	3,8	2,1	1,8	2,1
Ekialdeko Europa	2,8	2,7	2,8	16,7	13,1	8,2
Latinoamerika (Venezuela ezik)	2,2	1,6	2,4	23,8	18,4	8,1

Iturria: Consensus Forecasts (2024ko ekaina).

Europako ekonomia 2025ean bultzada berrirako prestatzen ari da

EBko ekonomien ekoizpenak aurreikuspen gehienak gainditu zituen aurtengo lehen hiruhilekoan eta % 0,3 igo zen aurreko hiruhilekoaren aldean. Datu horrek hobera egin du iazko hiruhileko guztietan. Europako Batzordeak urte osorako egindako aurreikuspena baikorrenen artean zegoen jada; beraz, hamarren bat baino ez da aldatu, % 1,0raino, eta eurogunekoa, berriz, % 0,8an mantendu da. Bestalde, Europako Banku Zentralaren aurreikuspena, zifra baxuagotik abiatzen zena, hiru hamarren igo da, % 0,9ra arte. Europako Batzordeak uste du kontsumo pribatua indartzea izango dela hazkunde-bide nagusia, soldata errealeen igoerak eta enpleguak bultzatuta, eta horrek errenta erabilgarria handituko duela, nahiz eta aurrezki-tasa handia izaten jarraitu. Bestalde, inbertsioak ahul jarraituko du, Italian, Frantzian, Alemanian eta herrialde eskandinabiarretan eraikuntza erresidentzialaren sektoreak geldialdia izan duelako, baina 2025ean % 2 haziko da.

Europako Batzordeak ez du kontuan hartzen Alemaniako ekonomia 2024an berriz piztuko denik, eta aurreratu du bere ekoizpena % 0,1 baino ez dela handituko, kontsumo pribatuaren

ahuleziagatik eta bere esportazio-merkatuen eskari txikiagatik. 2025era arte ez da % 1,0ko hazkunde-tasara iritsiko inbertsioa eta kontsumo pribatua hobetuta, inflazio neurritsuagoari eta etxeetako diru-sarreraren nolabaiteko susperraldiari esker. Frantziako ekonomiaren kasuan, Batzordeak aurreikusten du inflazioa % 2,5era jaitsiko dela aurtan, eta horri esker kontsumo pribatua % 1,2 haziko dela, BPGa % 0,7 haziko dela eta datorren urtean jarduera % 1,3ra igoko dela inbertsioa nabarmen hobetuko delako. Hala ere, kalkulatzan da Frantziako estatuaren defizita % 5,3ra iritsiko dela 2024an, eta % 5,0ra 2025ean; beraz, arau fiskal berrien esparruan, espero izatekoa da proiektzio makroekonomikoak aldatuko dituzten doikuntzak egitea, Italiaren kasuan bezala.

Moneta bateratuko ekonomietako inflazioaren bilakaera, Estatu Batuetan bezala, baina hilabete batzuetako desfasearekin, nolabaiteko iraunkortasun-mailari eusten ari zaio. Urteko lehen hiruhilekoan negoziatutako soldaten % 4,7ko hazkunderen datuak berretsi egiten zuen zerbitzuen prezioek hilerok aurreratzen zutena. Hala, 2023an soldatapeko bakoitzeko ordainsaria % 5,2 igo ondoren, EBZk kalkulatu du 2024an % 4,8ra baino ez dela jaitsiko. Hori horrela, energiaren prezioaren egoera aurreratu zena bezain ona ez da izango, nahiz eta prezioak jaitea espero den. Horregatik EBZk bi hamarren handitu du 2024rako inflazio-aurreikuspena eta zalantzak daude urtea amaitu aurretik gertatuko diren tasa-beherapenen kopuruari buruz.

Espainiako ekonomiak indarra mantentzen du enpleguaren sendotasunean oinarrituta

2024ko lehen hiruhilekoan, Espainiako ekonomiak nabarmen gaintitu zituen Europako testuinguruan berez altuak ziren aurreikuspenak, % 2,4 hazi baitzen urte arteko terminoetan. Horren ondoren, goranzko berrikuspen-jauzi bat gertatzen ari da, eta Espainiako ekonomiaren hazkundera % 2 eta % 2,5 artekoa da; beraz, 2023ko % 2,5eko hazkunderetik dezelerazioa ez da oso nabarmena izango. Ceperederen aurreikuspenei jarraiki, Espainiako ekonomiaren jarduera % 2,1 handituko da 2024an, enpleguaren eta barne-eskariaren indarrari esker, inbertsioaren gorakadagatik. Inbertsioa % 4,5 handituko da, Next Generation EU funtsen exekuzioari lotuta, eta finantzaketa-kostu handiak konpentsatuko ditu. Ordainetan, inbertsio-maila horrek inportazio handiagoak beharko ditu, eta, beraz, kanpo-saldoaren ekarpen garbia negatiboa izango da, nahiz eta zerbitzuen esportazioak eta ez-egoiliarren kontsumoa hazi, % 5 eta % 7 handituko baitira, hurrenez hurren, eta ondasunen kanpo-salmentak, berriz, 2023ko maila berean mantenduko diren.

2025ean, Espainiako ekonomiaren bilakaerak positiboa izaten jarraituko duela aurreikusten da, inflazio moderatuko eta jarduera ekonomikoaren nolabaiteko susperraldiko testuinguru europar batean. Ceperederen arabera, hazkundera % 2,4raino bizkortuko da, azken kontsumoko gastu handiagoak eta inbertsio publikoaren etengabeko bultzadak lagunduta. Beste aurreikuspen batzuek, 2024ko hazkunderen goranzko berrikuspen nabarmenen ondoren, 2025ean hazkunde txikiagoaren alde egiten dute. Horrela, Europako Batzordeak aurreikusten du BPG erreala aurtan % 2,1eko hazkundera izan ondoren, bi hamarren murriztuko dela datorren urtean, % 1,9raino.

Zifra horrekin bat dator Espainiako Bankua, eta NDFk ere dezelerazio txiki bat espero duen arren, produkzioa % 2,1 haziko dela uste du.

ESPAINIAKO EKONOMIARAKO AURREIKUSPEN EKONOMIKOAK (2024ko maiatza)

Urte arteko aldakuntza tasak

	2024			2024	2025
	II	III	IV		
BPG	2,3	2,1	1,6	2,1	2,4
Kontsumo pribatua	2,1	1,2	1,4	1,8	2,4
Kontsumo publikoa	2,9	2,9	2,8	2,9	2,3
Kapital eraketa gordina	3,6	5,3	7,6	4,5	4,1
- Taldeko inbertsioa	4,4	2,8	7,4	3,1	4,3
- Landatutako aktiboen inbertsioa	7,6	13,5	19,2	11,3	18,2
- Eraikuntzako inbertsioa	3,3	7,0	8,1	5,5	3,2
Barne-eskaria	2,9	2,3	2,2	2,4	2,6
Esportazioak	0,4	5,1	3,4	1,9	4,3
Inportazioak	1,7	5,9	5,3	2,7	4,9

Iturria: Ceprede.

2.2. Euskal ekonomiaren egoera eta aurreikuspenak 2024an eta 2025ean

Duen tamainagatik eta kanpora begira duen irekitasun handiagatik, kanpoko ziklo ekonomikoak izugarri baldintzatzen ditu euskal ekonomiaren egoera eta aurreikuspenak.

Ildo horretan, esan behar da, alde batetik, inflazioaren eboluzioa espero zena bezain ona ez izateak baldintzatu egin dituela EBZren moneta-politikako erabakiak, eta pentsarazten digu hiru hilabeterako Euriborrak gora egingo duela 2025era arte. Bestalde, EBZren eta Erreserba Federalaren erabakien zentzu desberdinak nolabaiteko ziurgabetasuna gehitzen dio bi dibisen arteko erlazioaren bilakaerari, eta etorkizuneko berrikuspenei atea irekitzen die. Hala ere, oraingoz, egokitzen jotzen dugu 2024an 1,083ko euro-dolar kanbio-tasa eta 2025ean euroaren balioespena hartzea erreferentzia gisa, dolar bakoitzeko 1,105 eurora iritsi arte.

Esportazio-merkatu nagusiei dagokienez, aurreko atalean deskribatutako egoeran oinarrituta, uste da ELGAko ekonomiak bilakaera egonkorra izango duela 2024an eta 2025ean, eta Europako inguruneak hobera egingo duela datorren urtean.

Era berean, eskariaren hazkundera eta Espainiako ekonomiaren portaera ona funtsezko elementuak dira euskal ekonomiaren bilakaeraren aurreikuspenak ulertzeko. Euskal ekonomiaren 2024ko eta 2025eko egoera eta perspektibak aztertzeo hipotesien multzoa ondoko taulan aurkezten da.

AURREIKUSPENAK EGITEKO HIPOTESIAK (2024ko ekaina)

Mailak eta urte arteko aldakuntza tasak

	2024			2024	2025
	II	III	IV		
Euriborra (3 hileko)	3,8	3,7	3,4	3,7	2,8
Euro dolar truke tasa	1,091	1,085	1,071	1,083	1,105
Espainiako BPGa	2,3	2,1	1,6	2,1	2,4
ELGAren BPGa	1,7	1,6	1,7	1,7	1,8
Euroguneko BPGa	0,5	0,9	1,2	0,7	1,5
Espainiako konts. pribatuaren deflaktorea	3,3	2,8	2,4	3,1	2,3
Espainiako ondasunen esport. deflaktorea	0,7	0,7	0,6	-0,2	1,7

Iturria: Ceprede eta Europako Banku Zentrala

Urteko lehen hiruhilekoan, euskal ekonomiak hobetu egin zituen Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak 2023ko irailean egindako aurreikuspenak, eta urte arteko % 1,7ko hazkundera erakutsi zuen, espero baino portaera hobea izan zutelako bai kontsumo pribatuak, bai publikoak eta baita kanpo-saldoak ere, kapital-eraketa gordin txikiagoa konpentsatzeko balio izan baitzuen, batez ere ekipo-ondasunetan egindakoak. Hala eta guztiz ere, esportazioen eta inportazioen hazkunderaren arteko balantzea negatiboa izan zen, esportazioek % 3,7 egin baitzuten atzera, neurri handi batean 2023ko lehen hiruhilekoko gorakada handiaren ondorioz, BPGren hazkunderari bost hamarreneko ekarpena egin baitzion. Eskaintzaren ikuspegitik, eraikuntzaren sektoreak uste baino hazkunde handiagoa izan zuen, eta zerbitzuen hazkunderaren estimazioarekiko aldea bi hamarrenekoa izan zen, nahiz eta, euskal ekonomian duen pisu handiagatik, agregatuaren aurreikuspenarekiko desbiderapen positibo gehiena azaltzen duen osagaia izan.

Hipotesi berriak eta euskal ekonomiaren dinamika kontuan hartuta, lehen hiruhilekoko emaitza barne, ekonomiaren hazkunderaren aurreikuspena % 1,9koa da 2024rako eta % 2,1ekoa 2025erako.

Kontsumorako gastuaren hazkundera % 1,9koa izango da aurten, iazkoa baino hiru hamarren handiagoa; kontsumo pribatua % 1,8 haziko da eta kontsumo publikoa % 2,3. 2025ean, kontsumo pribatuaren deflaktorearen hazkundera, enpleguaren gorakadak eta soldata errealean nolabaiteko susperraldiak ahalbidetuko dute famili ekonomien kontsumoa hamarren bat gehiago igotzea, % 1,9ra arte, eta kontsumo publikoa % 2,0tik gora igotzen jarraituko du. Kalkuluen arabera, kapital-eraketa gordinaren aurrerapena aurreko aurreikuspenetan aurreikusitakoa baino lau hamarren txikiagoa izango da urte osoan. Hori Europako testuinguru osoan inbertsioa oztopatzen duten finantzaketa-kostu handien ondorio zuzena da. Hala eta guztiz ere, urtean zehar goranzko bideari eutsiko zaio. Kanpo-saldoari dagokionez, esportazioen hazkundera batez besteko historikoaren azpitik jarraituko duela kalkulatu da, batez ere lehen hiruhilekoko emaitza txarragatik, eta kanpo-saldoak, barne-eskaria hobetzen den heinean eta esportazioak hobetzen ez diren heinean, ekarpen negatiboa izango duelako.

EAE-KO EKONOMIARAKO AURREIKUSPENAK HIRUHILEKOKA (2024ko ekaina)

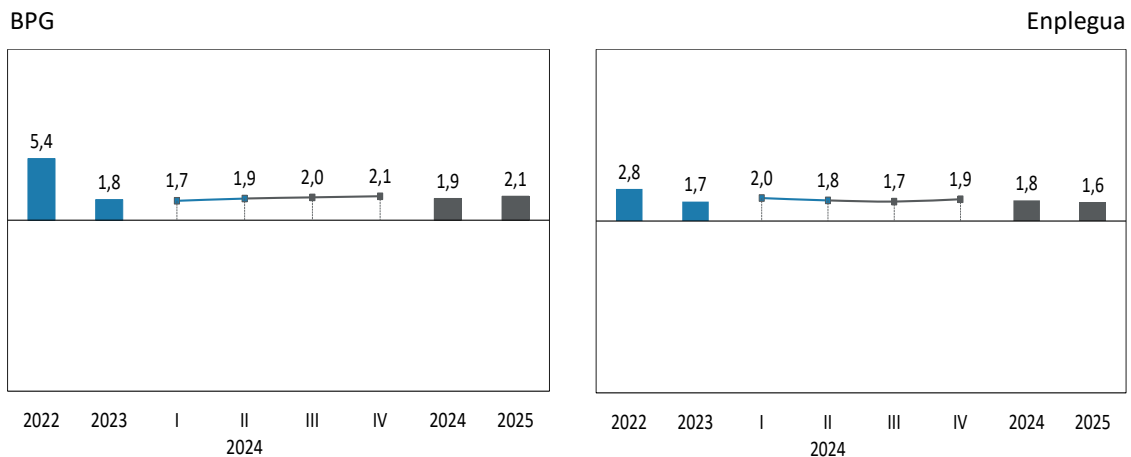
Urte arteko aldakuntza tasak

	2024			2024	2025
	II	III	IV		
BPG	1,9	2,0	2,1	1,9	2,1
Azken kontsumoa	1,8	2,0	1,9	1,9	1,9
Kontsumo pribatua	1,7	2,0	1,9	1,8	1,9
Kontsumo publikoa	2,5	2,0	2,0	2,3	2,1
Kapital eraketa gordina	2,1	2,6	2,9	2,2	2,4
Barne eskariaren ekarpena	2,0	2,2	2,2	2,0	2,1
Kanpo saldoaren ekarpena	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1
Lehen arloa	2,0	-0,4	1,8	0,7	3,0
Industria eta energia	0,5	1,0	1,3	0,7	1,6
Eraikuntza	1,7	1,7	1,6	1,8	1,8
Zerbitzuak	2,3	2,4	2,4	2,3	2,2
Balio erantsi gordina	1,9	2,0	2,1	1,9	2,1
Ekoizkinen gaineko zergak	1,8	1,9	2,1	1,9	2,1
BPG nominala	4,7	4,7	4,7	4,7	4,1
BPGaren deflatorea	2,8	2,7	2,6	2,7	2,0
Lanaldi osoko lanpostuak	1,8	1,7	1,9	1,8	1,6
Landunak (BJA)	1,3	1,3	1,1	1,4	1,1
Langabezia tasa	7,2	6,9	6,8	7,2	6,8

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza.

Aurreikuspenak 2024-2025 (I)

Urte arteko aldaketa tasa

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza.

Zerbitzuen sektoreak BPG nominalaren % 64 inguruko pisua du, eta balio erantsiaren sorreran lider izaten jarraituko du, jarduera % 2,3 haziko dela aurreikusita. Industria-jarduera % 0,7 handitzea aurreikusten da, serie historikoaren batez bestekoaren azpitik dagoen zifra, eta, aldi berean, ekoizpen agregatuaren hazkundearen azpitik. Hala ere, nabarmendu behar da euskal industriak erresilientzia-maila handia duela Europako homologoen aldean, eta 2023an baino hazkunde handiagoa izango duela, eta Europako ingurunearen jarduera hobetzen den heinean goranzko bideari jarraituko diola. Bestalde, interes-tasa altuak izan arren, eraikuntzaren sektorearen dinamismoak aurreikuspenak gaitzen jarraitzen du, eta inbertsioaren hazkunde-bide nagusia izaten jarraitzen du. Testuinguru horretan, sektoreak hurrengo bi urteetan % 1,8ko hazkundera izatea espero da.

Lan-merkatuari dagokionez, 2024an gutxi gorabehera 18.000 enplegu sortuko dira lanaldi osoan, hau da, % 1,8ko igoera. Horietako asko zerbitzuen sektorea osatzen duten jardueretan kontzentratuko dira, batez besteko horretatik gora haziko baita, eta lanaren itxurazko produktibitatearen hazkundeak mugatua izaten jarraituko du. Biztanleria landunari dagokionez, hazkundera txikiagoa izango dela aurreikusten da (% 1,4), batez besteko lanaldian lan egindako benetako orduak murriztu egingo direlako. Horrela, langabezia-tasak behera egingo luke 2023ko % 7,8tik 2024ko % 7,2ra eta 2025eko % 6,8ra.

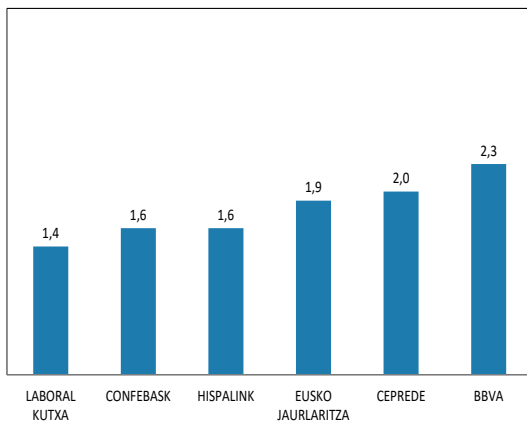
Aurreikuspenen arabera, ekoizpenaren deflaktorea % 2,7 handituko da 2024an eta % 2,0 2025ean; beraz, BPG nominala 95.551 eta 99.463 milioi eurokoa izango da 2024an eta 2025ean,

hurrenez hurren. Ekoizpenaren prezioen hazkunde-tasa 2023ko % 4,0tik jaitsi izana esportazioen prezioen eustearen eta kontsumo-prezioen pixkanakako murrizketaren ondorio da. Azken horiek jaisten jarraituko dute, 2025ean % 2,0ra hurbildu arte, nahiz eta inbertsioaren deflaktorea nahiko handia izango den 2024an.

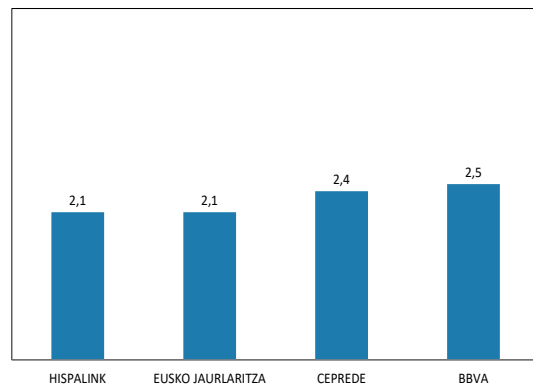
Aurreikuspenen panelean, Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzaren estimazioa 2024 eta 2025eko EAEko ekonomiarako aurreikuspenen tarteko puntu batean dago kokatuta. Aurreko hiru hilekotik berritasun bakarra Cerepredek eta BBVA Researchek hazkunderen estimazioa gorantz berrikusi izana da. Horrenbestez, azken aurreikuspen hori handiena da kontuan hartu diren bi urteetan, eta, ondorioz, aurreikuspen handienaren eta txikienaren arteko aldea txikiagoa da 2025erako 2024rako baino.

2024ko eta 2025ko aurreikuspenak (II)
Urte arteko aldakuntza tasak

Aurreikuspen panela 2024

Aurreikuspen panela 2025

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza (2024ko ekaina), Funcas (2024ko martxoan), BBVA (2024ko martxoan), Cereprede (2024ko maiatza), Laboral kutxa (2024ko urtarrila), Confebask (2023ko abendua) eta Hispalink (2023ko abendua).

3. EUOPAR BATASUNAREN AURREKONTU-EGONKORTASUNAREN ESPARRU BERRIA ETA HORREK 2025EKO AURREKONTURAKO DITUEN ONDORIOAK

Osasun krisiaren susperraldiak eta Errusiak Ukrainaren aurka egindako eraso gerraren ondorioek erronka berriak planteatu dizkiote Europako ekonomiari, zor maila eta interes tasa handiagoak eta inbertsio eta erreforma helburu berriak dituen testuinguruan. Gainera, EBko gobernantza ekonomikoaren esparrua zurrunezia da garai zailetan, eta, ondorioz, estatu kideek arauak ez dituzte berdin betetzen.

Horregatik, 2024ko apirilaren 29an, EBko Kontseiluak legegintza-pakete berri bat onartu zuen, EBko ekonomia- eta aurrekontu-gobernantzaren esparrua erreformatzeko. Erreformaren helburu orokorra Europako ekonomien zor publikoaren ratioak eta defizitak pixkanaka murriztea da, modu errealista, iraunkorra eta hazkundearen aldekoan, eta, aldi berean, erreformak eta inbertsioak babestea esparru estrategikoetan, hala nola digitalean, ekologikoan edo defentsan. Era berean, esparru berriaren helburua da politika antiziklikoetarako tarte egokia eskaintzea eta dauden desoreka makroekonomikoei aurre egiten laguntzea.

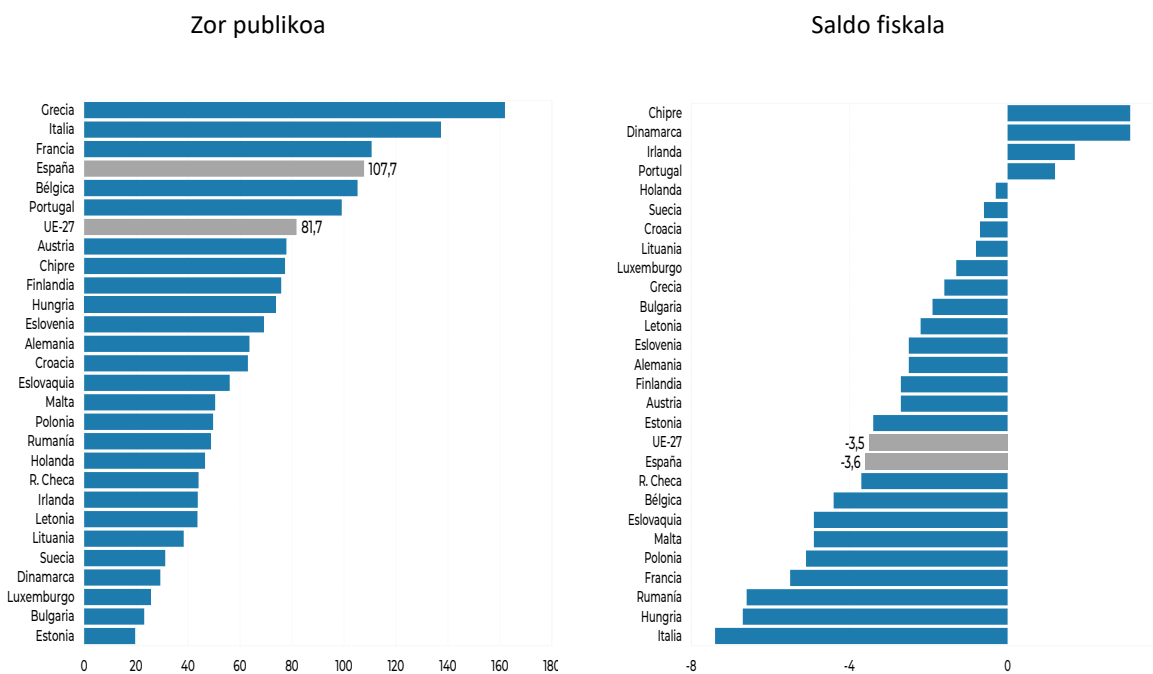
Arau berrien arabera, estatu kide guztiei eskatuko zaie politika fiskaleko egiturazko plan nazional bat presta dezatela epe ertainera, lau eta bost urte artekoa, legegintzaldi nazionalaren iraupenaren arabera. Plan hori zazpi urtera luza daiteke, baldin eta zenbait irizpideri lotutako inbertsioak eta erreformak egiten badira. Beren planetan, estatu kideek konpromisoa hartu beharko dute urte anitzeko gastu publiko garbiaren¹ ibilbide zehatz bat jarraitzeko, eta azaldu beharko dute nola egingo dituzten inbertsioak eta erreformak Europako Seihilekoaren testuinguruan zehaztutako erronka nagusiei erantzuteko, bereziki herrialde bakoitzeko berariazko gomendioetan. Zorra BPGaren % 60 baino handiagoa duten edo defizita BPGaren % 3 baino handiagoa duten estatuen kasuan, arau batzuk ezartzen dira lau urteko aldiaren (edo zazpi urtera arte, horien hedapena onartzen bada) ratio horiek jaitsiko dituen doikuntza fiskal bat gertatzen dela bermatzeko. Zehazki, estatu horiek gastu garbiaren bide bat proiektatu behar dute beren planetan, lau edo zazpi urteko aldiaren amaieran zor publikoaren ratioa beharazko bide onargarri batean kokatzeko, gutxienez planaren aldia amaitu eta hurrengo hamar urteetan, eta defizita epe ertainean mantendu daitekeen BPGaren % 3tik beherako kotan jartzeko, aurrekontu-neurri gehigarririk gabe. Hemen aipatu behar da, hurrengo grafikoan ikus daitekeen bezala, 2023an Espainia muga biak gainditzen zituzten bost estatuetako bat zela. 2024ko ekainaren 19an, Batzordeak txostena egin zuen Estatuaren aurrekontu-egoera ebaluatzeko, eta uztailean ez du gehiegizko defizit-prozedurarik irekitzea proposatuko.

Estatuen gastuen, erreformen eta inbertsioen lehen planak 2024ko irailaren 20a baino lehen egon beharko dira prest, eta arau berriak 2025eko aurrekontuetan sartuko lirarteke indarrean

¹ Gastu garbia honela definitzen da: guztizko gastu publikoa ken zorraren interesetako gastua, langabeziagatik babesekeko gastu ziklikoa, Europako funtsekin finantzatutako edo kofinantzatutako programetarako gastua, eta sarrera publikoen aldaketak, eskatu ahalako neurriengatik.

behin betiko. Gainera, indarrean jartzeko, Aurrekontu Egonkortasunari eta Finantza Iraunkortasunari buruzko Lege Organikoa berrikusi beharko da, zerga-esparru berriarekin bat datorrela ziurtatzeko, Euskal Autonomia Erkidegoaren kasuan Ekonomia Itunaren Legean xedatutakoari kalterik egin gabe.

ZOR ETA DEFIZIT PUBLIKOA ESTATU KIDEETAN 2023AN
(BPGaren ehunekotan)

Iturria: Eurostat.

Euskadik, bestalde, bete egin ditu Kontzertu Ekonomikoaren Batzorde Mistoan Estatuarekin adostutako aurrekontu-egonkortasuneko eta finantza-iraunkortasuneko helburuak. 2017tik 2019ra superabitarekin itxi zituen kontuak. 2020an, pandemiaren urtean, BPGaren % 0,69ko defizita izan zuen, eta 2021ean egoera itzuli egin da, BPGaren ia puntu bateko superabitarekin. Zorrari dagokionez, 2023ko gehiegizko defizitaren protokoloaren arabera, 10.661 M €-koa da, eta BPGaren % 12,4 da. Zor-ratioa ia 10 puntu txikiagoa da autonomia-erkidegoen batez bestekoa baino, eta horien guztien artean maila baxuenetan kokatzen da. 2024an zor-ratioa gehiago jaitsiko dela aurreikusten da.

Oraingoz, eta Kontzertu Ekonomikoaren Batzorde Mistoaren barruan aurrekontu-egonkortasuneko eta finantza-sosegagarritasuneko helburuak zehazteko Estatuarekin akordio

bat lortu arte, aurrekontu-proiektua orekan egingo da, diru-sarrerei eta ordainketa-kredituei dagokienez.

4. GOBERNU-EKINTZAREN ESTRATEGIA ETA HELBURUAK

2025rako aurrekontua, jarraibide hauekin lehen urratsak ematen dituena, Eusko Jaurlaritzaren XIII. legegaldiko lehena da. Gobernu berriak bere ibilbideari ekin dio, pertsona guztien bizitza hobetzeko, gure gizarte- eta produkzio-sarearen lehiakortasuna indartzeko eta handitzeko eta berdintasunezko gizartea eraikitzeke inbertsio estrategikoak indartzeko eta bultzatzeko asmo berrituekin.

Testuinguru horretan, aurrekontua da gobernuaren lehentasun estrategikoen zerbitzura dagoen tresna nagusia, eta, horretarako, nahitaezkoa eta beharrezkoa den bezala, Jaurlaritzaren osatzen duten 15 sailen ekarpen aktiboa izan beharko da, Lehendakariaren lidergoarekin batera. Guztion artean, beharrezkoa izango da eskura dauden baliabideak zuzentzea, premiarik larrienei erantzuteko, baina baita gizartearekiko konpromisoaren oinarriak finkatzeko ere. Konpromiso hori Gobernuaren sostengatzen duten alderdien arteko akordioan jasotzen da, eta Gobernu Plan berri batean islatuko da.

Hori posible izan dadin, beharrezkoa izango da finantza-mekanismo tradizionalak aktibatzea, lankidetzaren publiko-pribatuaren potentziala aztertzea eta aktibatzea, eta gure Ekonomia Itunaren sistemak eskaintzen dizkigun aukerak ahalik eta gehien esploratzea eta aprobetxatzea.

Eusko Jaurlaritzaren konpromiso eta jardura programatikoak, 2025erako aurrekontuak horretarako oinarriak ezarriko dituenak, jarraian deskribatzen diren bost ardatzen inguruan egituratzen dira.

4.1. Pertsonak politika publikoen erdigunean jartzera bideratutako jarduerak

Euskadik, Europako gainerako herrialdeek bezala, korrante demografiko kezkarri nabigatzen du. Jaiotza-tasa txikiak, neurri handi batean gazteen emantzipazio berantiarrek eraginda, eta bizitza itxaropenaren luzapenak biztanleriaren zahartze-egoera progresiboan murgiltzen gaituzte. Egoera horrek inplikazio ekonomiko eta sozial sakonak ditu, eta plangintza estrategikoa eskatzen du, epe luzerako ikuspegiarekin, politika publikoen formulazioan.

Eusko Jaurlaritzak 2022ko ekainean onartutako Erronka Demografikorako 2030erako Euskal Estrategiaren ildotik, legegintzaldi berri honetan erronka soziodemografikoari aurre egingo dion ongizatearen agendaren aldeko apustua egiten da, hainbat arlotan hobekuntzak eginez, hala nola osasunean, gizarte-zerbitzuetan, hezkuntzan, enpleguan, etxebizitzan eta ekonomia berrian.

Osasunaren arloan, Euskadin osasun publikoa, unibertsala, dimentsionatua eta kalitate gorenekoa bermatzea proposatzen da, gure osasun publikoko sistema Europako erreferentzia batean sendotuz. Horretarako, Eusko Jaurlaritzak 2023ko azaroan onartutako Osasun Publikoaren Legea garatuko da, eta arlo horrek politika guztietan duen zeharkakotasunean sakonduko da modu sistematiko eta koordinatuan, horien guztien arteko sinergiak bilatuz.

Horrela, 2025ean haur eta nerabeen osasunean inbertitzea eta bizitza osoa lortzera bideratutako zahartzea bultzatuko da. Horretarako, lehen mailako arreta eta sistemaren ardatz nagusi gisa duen rola indartuko dira. Era berean, kalitate goreneko zerbitzua eskaintzeko funtsezkoak diren instalazioak eta ekipamenduak modernizatzeko prozesuarekin jarraituko da, eta zerbitzuak finantzatzeko eredu berrikusiko da, osasun- eta gizarte-sistemek dituzten erronka berrietara egokitzeko. Euskal gizartean eragin handia duten patologiei buruzko jardura espezifikoak ere zabalduko dira. Azkenik, osasun-arloko ikerketaren eta berrikuntzaren aldeko apustu iraunkorrari eutsiko zaio, estandar aurreratuenak dituen medikuntza eta arreta soziosanitarioa lortzeko bide gisa.

Gizarte-zerbitzuei dagokionez, Gizarte Zerbitzuen 2023-2026 Plan Estrategikoan ezartzen den bezala, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistema indartzeko eta gure ongizate-eredu propioa sakontzeko lan egingo da, eredu familistatik zainketen gizarte-antolamenduko eredu batera igaroz, Zainketen aldeko Herri Itun bat adostuz, 2030eko hamarkadan zaintza-sistema unibertsala eta erantzukizun publikokoa bermatuko duena, eredu komunitarioarekin bat datorrena, arreta-piramidea alderantzikatuz. Aldi berean, ekintza bateratua bultzatuko da diru-sarrerak bermatzeko sistemen, gizarte-zerbitzuen, gizarte- eta lan-eremuen, eremu soziosanitarioen eta gizarte- eta bizitegi-guneen artean, kalteberatasun eta babesgabetasun bereziko egoerei erantzuteko.

Etxebizitzaren arloan, politika publikoaren helburua izango da merkatu librean etxebizitza duin, egoki eta eskuragarria eduki ezin duten pertsonen etxebizitza hori eskuratzea erraztea. Politika horiek bereziki gazteei zuzenduta egongo dira, kolektibo hori etxebizitzaren mende baitago beren bizi-proiektuak eraiki ahal izateko, bai eta baliabide edo irisgarritasun-premia urriak dituzten adinekoei ere.

2022ko apirilean lortutako hezkuntza-itunak, 2023ko abenduan onartutako Hezkuntza Legean jasotzen denak, euskal **hezkuntza**-sistema pixkanaka eraldatzea eskatuko du, eta eskola publikoa izango da Hezkuntzarako sarbide unibertsala bermatuko duen erreferentea. Horrek gure hezkuntza-ereduaren adierazleak diren ezaugarriak indartzea ekarriko du, hala nola gizartratzea eta gizarte-kohesioa, ebaluazioaren kultura eta euskara eta euskal kultura ardatz dituen esparru eleaniztun eta kulturartekoa eratzea.

Lanbide-heziketari dagokionez, laugarren eta bosgarren industria-iraultza hasiberriari erantzungo dion prestakuntzaren garapenean euskal lanbide-heziketa munduko erreferente gisa jartzearen aldeko apustuari eutsiko zaio, bai eta etengabeko ikaskuntzan eta prestakuntza malgu eta eskuragarrian duen eginkizuna sustatzearen aldeko apustuari ere.

Unibertsitate-sistemari dagokionez, bikaintasunerantz orientatuko den eta talentua eta ezagutza aurreratua sortzen lagunduko duen unibertsitate-sistema baten alde egingo da. Era berean, euskal unibertsitate-sistemak beste unibertsitate-sistema bikain batzuekin duen harremana bultzatuko da, bereziki Euskadi-Nafarroa-Akitania Berria lankidetzan sakonduz.

Segurtasuna ere funtsezko osagaia da pertsonak erdigunean jartzen dituzten politiketan, lasaitasunez eta konfiantzaz bizi, lan egin eta gara daitezkeen ingurunea bermatzen baitu. Horregatik, 2025ean beharrezkoak diren baliabideak erabiliko dira Ertzaintzaren egitura hobetzeko eta modernizatzeko, egungo errealitate kriminologikoarekin bat datorren zerbitzua hobetzeko eta eguneratzeko eta segurtasun integrala eta interkonektatua lortzeko.

Gizartearen eremuan **euskararen** erabilerak hazten jarrai dezan beharrezko baldintzak sortzeko erronkari dagokionez, 2024ko otsailean Euskal Sektore Publikoan euskararen erabilera normalizatzeko Dekretua argitaratu eta “Aroa” euskara biziberritzeko eta ahalduntzeko esparru estrategiko berria onartu ondoren, Herriaren lehentasun gisa ezartzen da, edonoz euskararen erabilera bizitzeko esparru guztietan areagotzea helburu. 2025erako aurrekontuak berebiziko garrantzia izango du euskararen integrazioan aurrera egiten jarraitzeko eta euskarazko kultur eskaintzaren hedapena sustatzeko.

Era berean, 2025erako aurrekontua baliagarria izango da **kultura**-sortzaile, artista eta -profesionalei Euskadin kultura-sorkuntza eta -ekoizpena bultzatzeko, talentua garatzeko aukerak ugaritzeko, Euskadiko kultura-ondarearen kontserbazioa, kudeaketa eta transmisioa balioetsi eta ziurtatzeko, eta kulturaren berrikuntza eta digitalizazioa bultzatzeko.

Gazteriari dagokionez, 2022ko martxoan eta 2023ko martxoan onartutako Gazteen Legeak eta Gazteen Emantzipaziorako 2030erako Euskal Estrategiak eskubide-esparru bat eta laguntza-neurrien ekosistema bat ezartzen dituzte, jarraipena eman behar zaien eta 2025eko aurrekontuaren bidez areagotu behar diren funtsezko eremuetan.

Gazteen emantzipazioa sustatzeaz gain, **Erronka Demografikorako** 2030erako Euskal Estrategiaren garapen eraginkorrek ikuspegi integral eta progresibo bat proiektatzea dakar, beste lau jarduera-ardatz nagusitan oinarrituta: familien eraikuntza, zahartze osasungarria, migrazio-gizarteratzea eta landa-eremuetako balioa handitzea.

Azkenik, nabarmentzekoa da **kirolaren eta jarduera fisikoaren** arloko politika publikoek oreka bilatu behar dutela kirol-jarduera lehiakorerrako babesaren eta osasun publikoaren sustapenaren artean, kirola pertsonen eta komunitateen garapen integralerako bide indartsua dela aitortuz. Aldi berean, errendimendu handiko kirolari emandako babesak Euskadiren irudi positiboa ematen du nazioartean.

4.2. Hazkunde- eta ongizate-eredua bultzatzera bideratutako jarduerak

2030erako Enpleguaren Euskal Estrategian helburu estrategiko hau finkatu da: gizarte-eragileekin ahalik eta adostasun handienarekin, gure ongizate-estatuari eusteko eta garatzen jarraitzeko behar besteko **enplegua** eraikitzea, bai eta kalitatezko enplegu inklusiboa ere, aukeraberdintasun eraginkorrean oinarrituta.

Enpleguaren esparruan ere **talentuaren** kontzeptuak indarra hartuko du, eta hau leialtzea eta erakartzea ezagutza- eta berrikuntza-inguruneak sortzearen bidez bultzatuko da, bai eta ikerketa-dinamika publiko zein pribatuak, hezkuntza- eta prestakuntza-dinamikak eta produkzio-dinamikak bateratzearen bidez ere.

Era berean, EAEko **industria** lehiakortasun iraunkorrera bideratzeko politiketan sakonduko da, funtsezko hiru trantsizioen inguruan: energia- eta ingurumen-trantsizioa, trantsizio sozio-demografikoa eta teknologiko-digitala. Horretarako, Industria Garatzeko 2028 Plan espezifiko bat jarriko da abian, enpresa txiki eta ertainetan 4.0 eta 5.0 industriak sartzeko; industria-azpiegitura berriak garatuko dira; inbertsio estrategikoak bultzatuko dira, ehun ekonomiko eta industrialaren gaineko aurrerabidea, hazkundera, errotzea eta trankizioa bermatzeko; eskualdeko plan estrategikoak garatzen jarraituko da lehentasunezko jardueraren eremuetarako, eta nazioartekotzean, digitalizazioan, eraginkortasunean, deskarbonizazioan eta langileekiko interakzioan sakonduko da.

I+G+Bren aldeko apustua ere funtsezko estrategia da hazkundera eta ongizatearen eredu gisa, gero eta lehiakorragoa eta teknologikoagoa den mundu honetan aurrerapen ekonomiko eta soziala bultzatzeko. Apustu hori Zientzia, Unibertsitate eta Berrikuntza Sail berria sortzean gauzatzen da eta berekin dakar ikerketa zientifikoko inbertsioa indartzea, teknologia berrien garapena sustatzea eta ekonomiaren sektore guztietan berrikuntza bultzatzea. Hala, 2025eko aurrekontuan eta gainerako legegintzaldian, Eusko Jaurlaritzak I+G+Bko politiketan egindako aurrekontu-inbertsioa urtean gutxienez % 6 handitzeko konpromisoari eutsiko zaio. Era berean, konpromisoa dago Zientziaren Euskal Sistemaren nazioartekotzea indartzeko, politika zientifikoa eta bikaintasun-ikerketa hobetzeko, Ikerbasque eragile nagusia izanik, berrikuntzarako eskaintza teknologikoa indartzeko eta enpresa-berrikuntza babesteko, batez ere enpresa txiki eta ertainetan.

Berrikuntzaren aldeko apustua Euskadi digitalagoa sustatzeko strategiari lotuta egon behar da, Euskadi 2030 Eraldaketa Digitalerako Estrategia berria egin eta ezartzetik hasita. Hori, jakina, **digitalizazioaren** aurrerapena herritarren eta enpresen zerbitzura jarriz egingo da, **Adimen Artifiziala** aprobetxatuz ongizate handiagoa lortzeko modu etiko eta seguruan eta garapen digital eleaniztuna bermatuz.

Jakina, garraio-**azpiegiturak** ere herritarren bizi-kalitatea hobetzeko beharrezkoak diren osagaien parte dira, eta, aldi berean, garapen ekonomiko inklusiboa eta iraunkorra sustatzen dute. Trenbidean inbertsio handiak egiteaz gain (horien artean, Euskadiko Abiadura Handiko Trenbide Sarearen amaiera nabarmendu daiteke), aireportu eta portuei bultzada irmoa ematea aurreikusten da, eta Bitariko Batzordearen barruan horiei buruzko material-zerbitzuak transferitzeko akordio egokia jorratuko da.

Kontuan izan behar da, halaber, **lehen sektorea** funtsezko zutabea dela elikagaien segurtasunean, kultura-ondarearen zaintzan eta ingurumen-jasangarritasunean. Landa

komunitateentzat eta, oro har, gizartearentzat etorkizun jasangarria eta oparoa bermatzeko ezinbestekoak dira horiek indartzea eta garatzea. Horregatik, 2025eko aurrekontuaren bidez, tokiko sektore jasangarriago eta osasungarriago baten onura ekonomikoak bermatzeko ahalegina egingo da, sektorearen lan ekologikoa bultzatuz eta arrantza-baliabideen eta ardogintza eta basogintza bezalako sektore enblematikoen kudeaketa jasangarria sustatuz.

Gainera, ezinbestekoa da Turismoaren Euskal Lege berri bat bultzatzea eta turismoari Euskadin hazkunderako eta enplegurako motor bihurtzen lagunduko dioten neurri gehiago ezartzea, haren egitura ekonomikoa dibertsifikatzen lagunduz. Hori lortzeko, ezinbestekoa da jasangarritasun- eta kalitate-helburuetan eragingo duen **turismoa** sustatzea, ingurumena eta tokiko komunitateak errespetatuko dituzten jardunbide arduratsuak bultzatuz. Horrek enplegua sortu eta ekonomia dinamizatzear gain, natura- eta kultura-ondarearen babesa ere bermatuko du, turismoaren sektorearen hazkundera orekatua eta euskal gizarte osoarentzat onuragarria izango dela ziurtatuz.

Azkenik, garrantzitsua da, halaber, hurbileko **merkataritzak eta ostalaritzak** tokiko hazkunde ekonomikoan eta enpleguaren sorreran betetzen duten funtsezko zeregina indartzea, hori guztia **kontsumitzaileen babesa** bermatuz eta herritarrentzako zerbitzuetan hurbiltasuna eta irisgarritasuna sustatuz.

4.3. Energia-eraldaketako, klima-aldaketaren aurkako eta ingurumena zaintzeko prozesuak gidatzeko jarduerak

Klima-aldaketaren aurkako borrokaren erronka handiari erantzunez eta EBren ereduari jarraituz, 2021ean Eusko Jaurlaritzak bere ibilbide-orria planteatu zuen, Basque Green Deal izenekoa, ingurumenaren aldetik jasangarriagoa izango den etorkizuna lortzeko. Legegintzaldia berriki onartutako **Trantsizio Energetikoaren** eta Klima Aldaketaren Legearekin hasiko du Euskadik. Tresna horrek aukera emango du isurketak murrizteko eta energia berriztagarria sortzeko helburuetan aurrera egiteko eta neutraltasun teknologikoaren printzipioan oinarrituta egongo da.

Legegintzaldia hasteko, esparru planifikatzaile berri bat bultzatuko da, Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren Epe Luzerako Ibilbide Orria, 2030erako Trantsizio Estrategiak eta Lurralde Historikoetako eta tokiko erakundeetako Klima eta Energia Planak jasoko dituena. Jarduera zehatzen artean daude, besteak beste, administrazio publikoek iturri berriztagarrietatik datozen energia-bektore berriak sustatzea, energia biltegitratzea, **mugikortasun iraunkorra** bultzatzea, natura-ingurunea babesteko eta kudeatzeko jarduera eraginkorrak egitea, eta lurralde-antolamenduan eta plangintzan, eraikuntzan eta birgaitzean energia-eraginkortasuna eta klima-aldaketa integratzeko neurriak hartzea, bai eta azpiegitura eta ekipamendu publikoen kudeaketan ere.

Era berean, Jaurlaritzak, 2025eko aurrekontuaren bidez, energia-ikerketaren euskal estrategian sakonduko du, enpresa-ehuna eta enplegua sustatzeko palanka gisa, eta energia aurrezteko eta eraginkortasunez erabiltzeko, energia berriztagarriak erabiltzeko eta karbono-isurketak murrizteko laguntza-ildoekin jarraituko du.

Ingurumen-politikei dagokienez, 2030erako bosgarren Ingurumen Esparru Programak gidatuko ditu jarduerak hamarkadaren amaierara arte, eta 2025erako aurrekontua izango da programa horrek ezartzen dituen proiektu eraldatzaileak bultzatzeko oinarria. Horien artean honako hauek azpimarra daitezke: Azpiegitura Berdeen Euskal Estrategia egitea, eremu naturalen eta erdi-naturalen sare planifikatu bat sortzeko, gune babestuen multzoa lotuko duena; Finantza Iraunkorren Plan bat garatzea, euskal enpresen berrikuntza eta lehiakortasun berdea sustatzeko, bai eta eragin positiboa duten inbertsioak eta ESG irizpideak Euskadira erakartzeko ere; modu koordinatuan lan egitea Euskadiko Osasun eta Ingurumen Estrategia bat egiteko, eta Euskadi 2030 Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Plana betetzeko bidean aurrera egitea.

Ekonomia zirkularraren eredu berria enplegu berdeekin eta berrikuntzarekin sustatzeari dagokionez, Euskadik nabarmen egin du aurrera 2030eko Ekonomia Zirkularraren Estrategia, 2021-2024ko Ekonomia Zirkularraren eta Bioekonomiaren Plana eta Basque Ecodesign Centre edo Basque Circular Hub martxan jartzea bezalako mugarri batzuk gauzatu ondoren. Hortik aurrera, aurrekontuarekin ezartzen hasiko diren zenbait jarduera planteatzen dira, besteak beste, 2025-2028 Ekonomia Zirkularreko eta Bioekonomiako Plana onartzea eta ezartzea, edo Basque Green Talent Programa abiaraztea, ekonomia zirkularraren aukeretan gazteak prestatzeko.

Hiri eta komunitate jasangarrien eremuan, erronka da Euskadi Bultzatu 2050 Hiri Agenda mantentzea eta bultzatzea, eta hiri-garapenerako eredu berri bat sustatzea, birgaitzea, **hiri-berroneratzea** eta etxebizitza-berrikuntza bultzatuko dituen, irisgarritasuna, energia-eraginkortasuna eta eraikuntza jasangarria hobetuz.

Jarduera-multzo honekin amaitzeko, aipatu behar da **2030 Agendarekiko** euskal konpromisoa irmoa eta sendoa dela, baina Euskadik konpromiso horiek betetzeaz gain, nazioarteko bidearen buru izan behar duela hura aplikatzeko eta toki-eremura eramateko. Horrela, aurreko legegintzaldian, 2030 Koalizioaren Idazkaritzaren munduko egoitza Euskadin kokatzea erabaki zuten Nazio Batuek. Beraz, legegintzaldi honetako konpromisoa da Euskal Autonomia Erkidegoak Garapen Jasangarriko Helburuak betetzeko duen konpromisoari eustea, 2030 Agendaren maila anitzeko eta faktore anitzeko gobernantza dinamizatzea eta konpromiso-eredu hori nazioartean partekatzea.

4.4. Bizikidetzaren eredu sendo eta bidezkoa sustatzera bideratutako jarduerak

Genero-berdintasunerako eta LGTBIQ+ eskubideetarako politikak funtsezkoak dira bizikidetzaren eredu sendo eta justu bat sustatzeko, pertsona guztiak erabat eta baldintza berdinetan gara daitezkeen ingurunea sortuz. 2025eko aurrekontuarekin, emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko berdintasuneko gizarte bat eraikitzeke oinarriak ezarriko dira, adierazpen guztietan, LGTBIQ+ pertsonen errealitatea berdintasun-politiken agendan txertatzeko, balio-aldaketa eta emakumeen eta nesken ahalduntzea bultzatzeko eta pertsonen eta kolektiboen diskriminazioaren eta estigmatizazioaren aurka borrokatzeko.

Bizikidetzaren plurala, integratzailea eta giza eskubideekin konprometitua sendotzeko beste elementu garrantzitsu bat iraganarekiko kritikoa eta biktimekiko solidarioa den memoria eraikitzea da. Euskadin, terrorismoaren biktimei errekonozimendua eta ordaina emateko euskal lege bat, motibazio politikoko giza eskubideen urraketak jasan dituzten biktimei errekonozimendua eta erreparazioa emateko lege bat eta Memoria Historiko eta Demokratikoaren lege bat ditugu. Oinarri horrekin, 2025eko aurrekontuarekin, memoriaren, biktimeen, bizikidetzaren eta giza eskubideen politikei bultzada iraunkorreko eta belaunaldien arteko proiektuak azpiegitura bat emango zaie, terrorismoaren eta indarkeriaren iraganaren memoria kritikoko politika publiko bat garatuko da, biktima guztiekiko elkartasun-konpromisoari lotuta, eta giza eskubideak, aniztasuna eta aniztasuna errespetatzeko kultura sozial eta politiko bat sustatuko da, edozein diskriminazio-motaren aurrean.

Komunitateen barruan elkarbizitza-eredu sendo eta justu bat sustatzeak, tokiko gizarte-kohesioa hobetzeaz gain, nazioarteko elkartasunarekiko eredu eta konpromiso bat ere ezartzen du. 2030 Agenda oinarritzat hartuta, ezinbestekoa da **garapenerako lankidetzaren** euskal eredu deszentralizatu berria garatzea, berriki onartutako Lankidetzarako Euskal Legean diseinatua, eta Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren zeregin aktiboa indartzea.

2025erako aurrekontuak, halaber, 2022-2028 **Justizia** Plan Estrategikoa ezartzera bideratutako inbertsio eta jarduketekin jarraitzeko oinarriak ezartzen ditu. Haren garapenarekin justiziazarbitzu publiko bat finkatzea aurreikusten da, herritarrek, bertako langileek, gainerako eragile juridikoek eta administrazioetakoek adeitsu, fidagarri, arin, garden eta efiziente gisa ezagutzen eta aitortzen dutena. Legealdiko konpromisoek berekin dakarte egungo premien arabera sistema judiziala sustatzea eta justizia unibertsala eta irisgarria bultzatzea. **Espetxeen** arloan, espetxe-erakunde eguneratuak bultzatuko dira, gizarteratzea sustatzeko.

4.5. Gure autogobernu-sistema berezia sendotzeko eta sakontzeko jarduerak

Autogobernua herritar guztientzako ongizate handiagoaren sinonimoa da. Haren defentsa eta egiteke dauden eskumenen erreklamazioa funtsezko zutabeak dira estatutu-ituna eguneratzeko. Beraz, Eusko Jaurlaritzak 2025eko ekitaldian jarraituko du lortutako autogobernuaren defentsa-

lanean eta haren lege-garapena zabaltzen. Gainera, Espainiako Gobernuarekin batera lan egingo du, egin gabe dauden eskumenei eta transferitu daitezkeen gai eta zerbitzuei buruzko negoziazioak gauzatzeko.

Gainera, Administrazioaren **kalitate instituzionala** hobetzeko lanean jarraituko dugu, administrazio hurbilago, errazago eta eraginkorrago batean sakonduz eta **gardentasuna** eta digitalizazioa bultzatuz, kalitatezko enplegu publiko egonkor batekin.

Azkenik, 2025eko aurrekontuak **Euskadi Basque Country** marka kanpoan proiektatzen ere lagundu behar du, Euskadik Europako proiektuan aktiboki parte har dezan sustatuz, munduko euskal diasporarekiko loturak sendotuz eta Euskadik nazioarteko sare eta erakundeetan duen partaidetza indartuz.

5. FINANTZA PUBLIKOEN JASANGARRITASUNA

Finantza publikoen jasangarritasuna Gobernu gisa dugun erronka handienetako bat da; izan ere, zerga-zorroztasuna eta inbertsio estrategikoaren beharrak uztartzeko gai izan beharko dugu. Behar horiek abian jarri beharko dira, eta gure kontu publikoetarako esfortzua ekarriko dute.

Inbertsioaren behararekin batera, gero eta sofistikatuagoa den herritargoak zerbitzu publiko gehiago eta hobeak eskatzen ditu, eta, aldi berean, irtenbide irudimentsuak eta eraginkorrak eskatzen dizkie administrazio publikoei, osasun, hezkuntza, etxebizitza, garraio eta abarren beharrei erantzuteko.

Ingurumenaren, digitalizazioaren eta soziodemografiaren makrotendentzia handiek gure aurrekontuetan eragiten dituzten tentsioei erantzun ahal izateko, antolaketa- eta kudeaketa-estrategia ausartak erabili beharko dira, horiei aurre egiteko eta pertsonen beharrei behar bezala erantzuteko.

Ildo horretan, baliabide publikoen kudeaketa eraginkorra “gobernu egoki” berriaren funtsezko neurri gisa sartzen da. Gai izan behar dugu maila igotzeko eta ekintza administratiboaren eraginkortasuna eta efizientzia hobetzea agenda sozial, instituzional eta politikoaren toki pribilegiatu batean jartzeko. Hori guztia, erabakiak hartzerakoan itoguneak eta disfuntzionaltasunak saihestuko dituzten egiturak eraikitzeke, administrazio publikoaren zerbitzura dauden pertsonen ezagutza eta gaitasunak eraginkortasunez aprobetxatuz.

Ikuspegi horretatik, politika, plan, programa eta tresna publikoen ebaluazioa indartzea da aurrekontu-esleipena hobetzeko daukagun tresna nagusia, eta jarduera neurtzeko sistema objektiboak abiaraztea, helburuetan oinarrituta, zerbitzuen kalitatearen balorazio objektiboa egitea eta administrazio-prozesuen eraginkortasuna monitorizatzea. Horretarako, alde batetik, ebaluazio-prozesuetan sakondu beharko dugu, bai ikuspegi metodologikotik, bai ikuspegi instituzional eta juridikotik, eta, bestetik, barne-kontrolako ereduak indartu beharko ditugu. Beharrezko kontrol ekonomiko eta juridikoari ustiapena eta kudeatzaileen eskura jartzea gehituz, haien jarduna monitorizatzeke eta kudeaketa hobetzeko informazio baliotsua eskeiniko digute.

Politika publikoak behar bezala diseinatzeko eta aplikatzeko, horien ebaluazioa orokortzea eta ebaluazio horien emaitza erabakiak hartzerakoan txertatzea bereziki garrantzitsua da. Politika publikoen diseinuaren eta ondorioen ebaluazioak arduradun politikoaren jardunen eta emaitzen gaineko gardentasuna sustatzeko eta kontuak ematea errazteke balio behar du. Baina funtzio teknikoa ere betetzen du, erabakiak hartzeko prozesua informazio baliotsuarekin elikatzeke aukera ematen baitu, eraginkortasuna eta efizientzia hobetzeko.

Autogobernu gehiago eta konfiantzan eta eragile pribatuekiko lankidetzan oinarritutako lidergo publiko batek zerga-eredu partekatatu bat egituratzen lan egitera bultzatuko gaitu, enpresa-

lehiakortasuna eta ahulenekiko elkartasuna bultzatzeaz gain, finantza publikoei epe luzeko esparru batean eusteko aukera emango diguna, aurrekontu-egonkortasuna eta -jasangarritasuna bermatuko dituen esparru batean.

6. AURREKONTUEN JARRAIBIDEAK

Aurreko irizpideen garapen gisa, jarraibide espezifiko hauek ezartzen dira 2025eko aurrekonturako:

LEHENENGOA: Langile-gastuak

2025eko aurrekonturako langile-gastuen kalkulua Ogasun eta Finantza Sailak egingo du.

Sektore publikoaren zerbitzura dauden langileen ordainsarien baldintzak 2025erako Euskadiko Aurrekontu Orokorren Legean ezarritakoaren arabera izango dira.

Oro har, aurrekontu-plantilla ez da handituko 2024ko abenduaren 31n zeuden plazen guztizko agregatuarekin alderatuta.

BIGARRENA: Funtzionamendu-gastuak eta transferentzia arruntak

Administrazio instituzionaleko erakundeei egin beharreko transferentziak kalkulatzeko, aurreko paragrafoan jasotako orientabideak hartuko dira kontuan, langile-gastuak finantzatzen dituzten zatian.

Euskal Autonomia Erkidegoko sailek, erakunde autonomoek eta sektore publikoko gainerako erakundeek jarraibide ekonomiko hauetan zerrendatutako erronkei aurre egitera bideratuko dituzte dirulaguntzen gastu-politikak.

HIRUGARRENA: Inbertsio errealak, kapital-dirulaguntzak eta finantza-aktiboen aldakuntza

Aurreko ekitaldietako obligazioak dituzten jarduketan kredituak zuzkituko dira. Planteamendua urte anitzeko plangintza baten barruan egingo da, lehen aipatutako trantsizioei aurre egingo diena.

LAUGARRENA: Gastu finantzieroa eta finantza-aktiboen murrizketa

Zor publikoaren interesak eta amortizazioa aurreikusitako kostuaren arabera sartuko dira aurrekontuan.

BOSGARRENA: Sektore Publikoko Erakundeak

Ez da Sektore Publikoko Erakunde berririk sortuko.